Contributed by Dirk Wanrooij, vanuit Caïro
zaterdag, 08 december 2012 - Last Updated zaterdag, 08 december 2012

Dat de Egyptische revolutie niet met de val van Mubarak eindigde mag inmiddels duidelijk zijn. Het afgelopen jaar stond in het teken van een rommelige politieke transitie die ertoe moest leiden dat de basisstructuren van de dictatoriale staat intact bleven. Maar de revolutie geeft zich niet zomaar gewonnen.

De recente machtsovername door de Moslimbroederschap was een ultieme poging om het revolutionaire enthousiasme in te kapselen. Het was in de kern een overeenkomst tussen de grootste en best georganiseerde oppositiepartij, de veiligheidsdiensten en het leger, met als doel om oude gewoontes voort te zetten. In de eerste 100 dagen van het presidentschap van Morsi werden 88 gevallen gerapporteerd van marteling door de politie. In 34 gevallen overleed het slachtoffer.

Het zijn de oude gewoontes waarbij één partij het politieke leven domineert, politieke oppositie gezien wordt als een (noodzakelijk) kwaad en toegang tot politieke en economische kringen bepaald wordt door de positie die men inneemt in het patronagenetwerk van die ene partij. Top-down tot en met, aangevuld met liefdadigheid en omgeven door business. Een nieuwe status quo die bezegeld had moeten worden met een grondwet. Een grondwet die slechts revolutionair is in naam; die onder meer de macht van het leger in het staatsapparaat zou beschermen.

De revolutie wilde er echter niets van weten. De bereidwilligheid van de Broederschap om te dienen als nieuwe façade voor een autoritair systeem, als democratisch vernis van een corrupt instituut dat lang geleden de band met de bevolking is kwijtgeraakt, is ze duur komen te staan. De revolutie keert zich nu tegen de partij van Morsi. Een voortzetting van zijn presidentschap lijkt onwaarschijnlijk nu er bloed heeft gevloeid in zijn naam. Rechters, journalisten, diplomaten die een eventueel referendum in het buitenland moeten overzien en de totale (seculiere) oppositie hebben zich verenigd tegen de president en zijn dictatoriale ambities.

Tienduizenden

Als escalatie van het protest werd afgelopen dinsdagavond vanaf verschillende locaties in de stad gemarcheerd naar het presidentieel paleis in Heliopolis, een van de noordelijke wijken van Caïro. Bij het begin van de straat stond een kleine politiemacht opgesteld om de betogers de toegang te beletten. Ze hadden kennelijk niet gerekend op een grote opkomst. Vele tienduizenden demonstranten wisten tegen het vallen van de avond door de linies van de politie heen te breken, waarna letterlijk een zee van protest de straten rondom het paleis overspoelde.

Het zijn de straten van het gegoede Caïro, waar de elite zich in de jaren zestig naar terugtrok om de drukte van de binnenstad te ontvluchten. Voorheen de speeltuin van Suzanne Mubarak (de vrouw van), die er naar hartenlust kon winkelen en overal liefdadigheidsinstanties uit de grond stampte. De straten die tot dan toe gevrijwaard waren gebleven van revolutionaire actie, weergalmden nu de leus die megalomane leiders in de regio aan het wankelen heeft gebracht: Het volk eist de val van het regime!

De politie keek vertwijfeld toe terwijl zij werden meegetrokken in de kolkende massa terwijl de tanks zich achter de hekken van het paleis positioneerden. Tegen middernacht werden de eerste tenten opgezet om de druk op de president te houden in de hoop dat hij zou luisteren naar de legitieme eisen van de revolutie waar hij zijn positie aan te danken heeft.

Wanhoopspoging

Contributed by Dirk Wanrooij, vanuit Caïro
zaterdag, 08 december 2012 - Last Updated zaterdag, 08 december 2012

Morsi bleek echter niet tot meer in staat dan zijn voorganger. De volgende dag werden de overgebleven demonstranten weggejaagd door aanhangers van de president die vanuit het hele land in bussen naar het paleis waren vervoerd. Wat volgde wordt door velen omschreven als een herhaling van de slag van de kamelen van 2 februari 2011 toen aanhangers van Mubarak op paarden en kamelen het Tahrir-plein aanvielen. Het was een wanhoopspoging van een elite in het nauw die zich verstopt achter wat er uitzag als burgermilities.

De rellen moeten, net als op die tweede februari, niet gezien worden als een aanvaring tussen twee groepen burgers. De moslimbroeders en hun sympathisanten verdedigen een staat die geleid wordt door hun eigen beweging, een staat waar zij belang in hebben. Het zijn daarmee de onofficiële maar bijzonder goed georganiseerde knokploegen van de staat eropuit gestuurd om vreedzaam protest onder de voet te lopen.

Dit wordt bevestigd door verslagen van ooggetuigen die melden dat de veiligheidsdiensten, de verachte Amn Markazi (Central Security Forces, CSF), meestreden aan de zijde van de broeders. Bovendien droegen de broeders vuurwapens en werd er vanuit het kamp van de broederschap met traangas geschoten. De rellen duurde de gehele nacht van woensdag op donderdag, totdat de broeders en hun aanhang zich de volgende ochtend terugtrokken en de republikeinse garde de omgeving afzette.

Een reactie bleef niet lang uit. Nog diezelfde nacht gingen de hoofdkantoren van de Partij voor Vrijheid en Rechtvaardigheid, de politieke tak van de broederschap, in zowel Suez als Ismailia in vlammen op en werden er solidariteitsdemonstraties gehouden door het hele land. Protesten rondom het paleis duren nog altijd voort. Op het moment van schrijven zijn er verschillende marsen onderweg naar het presidentiële paleis.

Toespraak

In een toespraak op nationale televisie richtte de president zich op donderdagavond tot de natie. Wederom in navolging van zijn voorganger sprak Morsi over de betogers die betaald zouden zijn door geheimzinnige derden. Geweld en brandstichting noemde hij onacceptabel zonder in te gaan op de acties van zijn aanhangers. Als concessie nodigde hij oppositieleden uit om aanstaande zaterdag te komen praten op het presidentiële paleis.

De toespraak werd op verschillende pleinen in het land met verontwaardiging ontvangen. Bij het presidentieel paleis weerklonk Irhal (vertrek), terwijl de verenigde oppositie onder leiding van Mohamed El-Baradei de uitnodiging afwees zolang de presidentiële declaratie van kracht is.

Daarmee lijkt de huidige situatie in veel aspecten op eind januari 2011. Het grootste verschil is dat nu de broederschap de zetel van de macht bezet en het revolutionaire bewustzijn is verdiept. Maar het is naïef om te denken dat Morsi even gemakkelijk zal aftreden als Mubarak. De constructie waarbij de Broederschap zich aan de kant van de staat voegt om deze te beschermen was begin 2011 een enorme concessie. De broeders hebben machtige leden in alle segmenten van de samenleving en zullen zich een geduchte tegenstander tonen. Een escalatie lijkt daarmee onvermijdelijk.

Want de Egyptische revolutie blijkt niet geïnteresseerd in partijpolitiek en in namen of affiliaties van de politici of groeperingen die de macht proberen te monopoliseren. De revolutie is een emancipatoire golf met een eigen dynamiek en een eigen geweten. Een bewustzijn dat radicaliseert en gedreven wordt door die drie simpele eisen: brood, vrijheid en sociale rechtvaardigheid.

Een verklaring van de Egyptische Revolutionair Socialisten over de huidige mobilisaties vind je hier.

Contributed by Dirk Wanrooij, vanuit Caïro
zaterdag, 08 december 2012 - Last Updated zaterdag, 08 december 2012

Dit artikel verscheen eerder op socialisme.nu